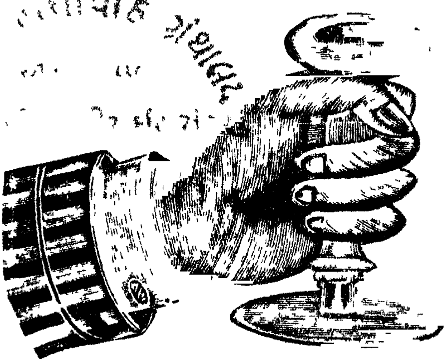
મુંબઇ.

ધી ભુલેશ્વર પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ, ગુલાલવાડી ઘર નંબર ૪૨
પ્રો૦, સખારામ ગુણાજીએ "ધી પારસી ઇમ્પીરીયલ
નાટક મંડળી" ના માલેકો માટે છાપ્યું.

ધી એકસેલસીઅર આર્ટ એનગ્રેવીંગ કુંપનીના મનપસંદ એનગ્રેવીંગના કામથી તથા તેના લેવાતા ઘણાજ કીફ઼ાયત દામથી હવે કોણ અજાણ્યું છે. ?

ધી મોરારજી ગોકુલદાસ સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કંપની તથા ધી શોલાપુર સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કંપનીના મોટી રકમના બનાવી આપેલા એ પીતલના બોર્ડઝ વાસ્તે શેઠ શું સરટીફીકેટ આપેછે 'કામ અંગરેજી બનાવટને ટક્કર મારે તેવુ છે તથા તેની અંદર નોવેલ્ટી દાખલ કીધી છે'

ધી ફોર્ડ ઓટોમોબાઇલ મોટર કંપની વાસ્તે અમોએ બનાવી આપેલા સીપાઇના પટ્ટા જોતાંજ ત્યાંના યુરોપીઅન મેનેજર સાહેબે કામને વાસ્તે શુ શબ્દો ઉચાર્યા છે? 'ઓહ ! લવલી ! "

સેંટ્રલ બેંકના ડીરેકટર ફ્રામજી મનચેરજી ખં બનાવી આપેલી ડાઇઝ જોઇ તેઓ અમો આવુ અંગ બનાવટ પ્રમાણે કામ બનાવી આપીએ છીએ, તેને વાસ્તે અમોને મુબારક બાદી આપે છે

કોડાક તથા કોરી બ્રધર્સ કંપનીના વાસ્તે અમો દરેક વખતે બનાવી આપતા રબર સ્ટાંપ્સ વાસ્તે તેઓ શું કહે છે ?

'યુરોપીઅન ઓફીસરોને કેવુ કામ પસંદ પડશે તે તમોજ અચ્છી રીતે જાણો છો'

ધી એકસેલસીઅર આર્ટ એનગ્રેવીંગ કુંપની.

રચા બીલ્ડીંગ પ્રીન્સેસ સ્ટ્રીટ, કાલબાદેવી–મુંબઇ

નાટકના પાત્રો.

ધર્મ.	(કંકભટ)	મહાત્મા પાંડવો.
ભીમ.	(બલ્લભ)	
અર્જુન.	(બૃહન્નડા)	
નકુળ.	(અશ્વપાલ)	
સહદેવ.	(ગોપાલ)	
દ્રૌપદી	(સૈરંધ્રી)	પાંડવોની સ્ત્રી.
વીરાટ.		વીરાટ દેશનો રાજા.
કીચક.		સેનાપતી.
સુદેશના.		રાણી.
રત્નપ્રભા.		કીચકની સ્ત્રી.
ઉત્તર.		રાજકુમાર.
ઉત્તરા.		રાજકુંવરી.
મૈત્રેય.		ભટ.
માલતી.		દાસી.
શ્રીક્રીશન.		ભગવાન દ્વારકાધીશ.
સત્યભામા.		શ્રીક્રીશનની રાણી.
શચી.		ઇન્દ્રાણી.
રતી.		મદન સ્ત્રી.
દુર્યોધન.		કૌરવ દેશના કર્તા હર્તા.
ભીશ્મ.		
દ્રોણ.		
કર્ણ.		
દુશાસન.		
અશ્વત્થામા.		
કૃપાચાર્ય.		

બનામે ખુદા.

વિરાટ–પર્વ.

પ્રસ્તાવના સાથે નાટકનો ટુંકસાર.

વાંચકો " મહાસાગરને ઘડામા સમાવવો જેમ અસંભવીત છે, તેમજ મહાભારતને નાટકના આકારમાં એક રાત્રીમાં ભજવી બતાવવું એ પણ અસંભવીત છે. "

મહાભારતનો સમગ્ર ગ્રંથ કે જેમાં મહાત્મા પાંડવોનુ સંપુર્ણ જીવન ચરીત્ર અને તે સાથે જગતમા બનતાં અનેક પ્રકારના બનાવો:–અધર્મીયોના પ્રપંચો, અને ધારમીકોનુ નીતી આચરણ. કામી જનોના મનોવીકાર. અને પતીવૃતાઓની કસોટી, દુષ્ટોની મહત્વાકાક્ષા, અને પુણ્યવાનોની સહનશીલતા, જુલમગારોના જુલમની પરીસીમા અને નીતીવાનોની ધીરજની હદ વીગેરે એટલાં બધા બનાવોથી આ ગ્રંથ ભરપુર છે કે તેમાંથી અમુક એક વીશયપર નાટક લખતાં એક રાત્રીમાં પણ એક બાબદને સંપુર્ણ કરવા માટે મન શંકાશીલ બને છે, અને તેથીજ સમગ્ર મહાભારત નાટક રૂપમાં ભજવવાના અચાટ સાહસમાં ન ઝીપ લાવતાં ફકત તેમાંથી (એકજ) વીરાટ પર્વનો ચીતાર રજુ કરવાનુ દરૂસ્ત ધારયું છે.

વિરાટ-પર્વ.

વનવાસ પુરો કર્યા પછી મહાત્મા પાંડવો દ્રૌપદી સાથે અજ્ઞાતવાસમાં વીરાટ નગરીમાં રાજા વીરાટને ત્યાં દાસ દાસી તરીકે રહયા અને અજ્ઞાતવાસનુ એક વરસ પુરૂં કરયુ. આ એક વરસની કારકીરદીમાં પાંડવોને કેવા સંકટો ભોગવવા પડયાં તેનુ વણુન આ વીરાટ પર્વમાં આપ્યુ છે.

પ્રથમ તો આ પર્વને વીરાટ પર્વનુ નામ કેમ અપાયુ ? વીરાટ નગરીમાં રાજા વીરાટને ત્યાં રહયા તેથી ? હાં એ ખરૂંજ. પણ તે સાથે ખુબ વીચાર કરીને જોશો તો માલમ પડશે કે એનો અર્થ પણ તેવોજ ગહન છે.

" વિરાટ એટલે ભયંકર ! ખરે ખરજ ભયંકર ! ! "

દુરયોધનના છલકપટથી ઇન્દ્રપ્રસ્થનુ રાજ્ય ગુમાવી મહાત્મા પાંડવો કર્મ લેખાનુસાર તેર વરસની ગ્રહદશામા સપડાયા. આ તેર વરસમાંથી વનવાસના બાર વરસ પુરા થયા પછી અજ્ઞાતવાસનું છેલ્લું તેરમું વરસ તે **વીરાટ પર્વ**–એ લે પાંડવોની ભયંકર ગ્રહદશા ! ! રાજાઓ હતા અને દાસોનુ કાર્ય કરવું પડયુ ! સાક્ષાત હતા અને મરણ પામેલાઓની સ્થીતીમા રેહવું પડયું ! ! અને અધુરામાં પુરૂં વીરાટનો સેનાપતી કીચક અજાણપણે સતી દ્રૌપદીપર મોહી પડયો, બલાત્કાર કરવા તત્પર થયો અને પાંડવો દ્રૌપદીનુ સંકટ ટાળવા માટે અશકય થયા, અજ્ઞાતવાસમા હોવાથી જગતપર જાહેર થવાના ભયનો લીધે (કારણ કે જાહેર થઇ જાય તો કાયદાને અનુસરી પાછો બાર વરસનો વનવાસ ભોગવવો પડે) દ્રૌપદીનું સંકટ નીવારણ કરી શકયા નહી ! એટલુંજ નહી પણ શ્રીકુશ્ન ભગવાન પણ પોતાની માની લીધેલી બેહેનથી અજ્ઞાતવાસને લીધેજ દુર રહેવા પામ્યા.

ધર્મ (યુધીશ્ઠીર) અબોધ !
શક્તી (ભીમ) નીરમુળ ! !
પરાક્રમ (અરજુન) નપુસંક ! ! !
અને પોતે ભગવાન પણ દુર.

આવા ભયંકર સ્વરૂપમાં એ મહાત્માઓની ગ્રહદશાએ અવધી કરી.

" ઇસ દુનીયામે કર્મ હય સબસે મહાબલી બલવાન "
" બડે બડે ગર્વિશ્ઠોંકા એહ હરન કરે અભીમાન "
" શ્રીમંતોંકો કરે દરીદ્રી દરીદ્રીકો શ્રીમાન "
" સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલ તલાતલમે નહી ઇસકે સમાન "

પણ આવી ભયંકર ગ્રહદશા શાને માટે ? કુદરતના સ્વામીએ આવા ભયંકર લીલાટ લેખ કોઇના ન ચીતારતાં તેઓનાજ સું કામ લખાવીયાં ?

દુનીયાંની પ્રત્યેક કોમના ઇતીહાસપરથી આપણને એજ પુરાવો મળી શકશે, કે જે મહાત્માઓ લોકોની બત્રીસીએ ચઢેલા હોય, તેઓની કીરતી અમર રેહેવા સાથે તેઓની ધીરજ અને સહનશીલતાની પરીક્ષા જોઇ જગતના મનુષ્યપ્રાણીઓ બોધ લઇ શકે કે ગમે તેવાં સંકટો ઉપસ્થીત થાય તો પણ ધર્મ, નીતી, અને સદાચરણથી જીવન ગાળી ધીરજ અને સહનશીલતાથી સહન કરીએ તો ભવીશ્યમા મોક્ષ માર્ગ પ્રાપ્ત કરી શકીએ.

મહાત્મા પાંડવો એ કસોટીમાથો પસાર થઇ જગતમાં પુનઃ એકવાર પ્રગટ થયા અને રાજપાટ મેળવી મોક્ષપદ પ્રાપ્ત કરી શકયા એજ અમારા નાટકનો સારાંશ છે.

સજ્જન પ્રેક્ષકો એમાંથી સાર ગ્રહણ કરી નીતીથી જીવન ગાળી સંકટોમાં હાર ન ખાતાં ધીરજનો ઉપયોગ કેમ કરવો તે આ નાટકપરથી સેહેજ પણ સમજી શકશે, તો અમે અમારી આ મેહેનતનુ સાર્થક્ય થએલું સમજીશું.

જોસેફ ડેવીડ.

બનામે ખુદા.

વિરાટ-પર્વ.

નાટકના ગાયનો.

સુત્રધાર— ૧

સ્તવન ગણપતી નીત્ય કરના.
જીસ્સે સકલ ટલે બીઘ્ન અપના,
પ્રભુ નામ લીએ કાર્ય કરના;
ચીતમેં ખ્યાલ હરેક શુભ ધરના, જસ અપજસ હય બીધીકે હાત,
પ્રભુ નામ લીયે કાર્ય કરના, ધ્યાન ધર હરનામ જપના.

વારાંગના— ૨

નાદર દર દીમ દીમ દીમ દીમ તનનનન,
નીત્રુમ તુમ તુમ તદીયન તદરેદાની;
નાદર દીમ નાદર દીમ દીમ દીમ તનનન,
સબ સખીયન ગાવો બજાવો,
ધાગેનકત ધાગેનકત તકધીકીટ તકધીકીટ;
તકધીલાંગ ધા તકધીલાંગ ધા તકધીલાંગ ધા.

અરજુન— ૩

તુમેહ શાંતી બખ્શે દુખ બીકટ વાહે શ્યામલ હરે,
પ્રજા સ્નેહીયોંકે દીલમે ઉભરે પ્રેમ લહેરેં,
નીતી ઓ સંપત્તી, છતર બનકે રાજ્યમે રહે,
દયા માયા લક્ષ્મી ઘર તુમરે નીરંતર બસે.

દ્રૌપદી— ૪

હય રૂઠા મુજસે કયસા હાય જમાના ઓ બીધાતા ?
એદના બીયોગકી મય; અબ કયસે સહું હાય !
દુખી બની એહ,
અબતો નીજ મનકી બીથા મનમે રાખો બોએ,
સુન લેંગે સબ લોગ પર બાંટ ન લેંગે કોય,
હુઇ હું નીમજાં મારી મારી ભઇ હું;

૫

રાજનકે દુલારે યાં પધારે, દૈવ હમારે જાગે હંય,
ઇસ દીનકા લેલો મજા,
શકલ નુરાની પે બલહારી,—હમ વારી;
ધરતી બની આકાશ તેરે કૂએજે કદમસે,
આકાશકા ચમકા હય નસીબા તેરે દમસે,
જરદાર બને હમ તેરેહી દસ્તે કરમસે,
કીસ મુંહસે અદા હો તેરા અબ શુક્રીયા હમસે ?
હમ સભી હંય જાંનીસાર, કે હુવા હય દીલ મગન.

આકાશવાણી— ૬

શાંત હો મનપર કાબુ રખ તુ હે નર ચતુર સુજાન,
કર્મલીખા હો રહા હય પુરા ઓ નહી યું અવસાન;
ઇસ દુનીયામે કર્મ હય સબસે મહાબલી બલવાન,
સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલ તલાતલમે નહી ઇસકે સમાન;
ધીરજ ધર હો ન યું નાદાન, બેકલ બનકે ન હો હયરાન.

સૈરંધ્રી— ૭

પ્રબલ પાપીકા દેખા વાર,
સાગર અનીતી અબ ઉમંડ રહા લહેરે હંય ભારી,
બીધના એહ મોરી ડગ મગ ડોલે નાવરીયા લગા પાર;
બાદલ ડરાવને સરપે છાયે રહે,
છત્ર બન મેરા અબ તુ અય દાતાર;

સૈરંધ્રી— ૮

મોલ હય ઉસકા ઇસ દુનીયામે જીસકી એક સચ્ચી જબાન હય,
કઓલ નીભાના શબ્દકો રખના, એહી ધરમ ઇમાન હય.
ઈસીસે કીરત ફએલે જગતમે, ઇસીસે સબ આન બાન હય,
ફીરે જો બચનસે ટાલે જો કઓલકો, ભલા વોહ કયા ઇનસાન હય?
બચન મનુશકી શાન બઢાએ, ઇસીમે સબ સન્માન હય,
ભ્રષ્ટ કરે જો બચનકો અપને, જગમે વોહ રજકે સમાન હય !

૯

રત્ન—મુખ્ય ઉદ્દેશ તેરા જો હય વોહ પુરા હોગા,
પ્રાન જબતક હય મેરા, તુજપે ન હમલા હોગા,

સૈરંધ્રી–મુઝે દેકે તુમને તસલ્લીયાં મેરા હઓસલા જો બઢા દીયા
ગોયા મહેરબાનીસે આપને મેરે રંજો ગમકો ઘટા દીયા;
રત્ન—તેરે સંકષ્ટકો મય રાહતસે બદલ ડાલુંગી,
હય જહાં ધુપ વહાં દેખના સાયા હોગા.

રત્ન— ૧૦

કાયા માયા કોઇકી નાહીં ભઇ, સબ કહેતે હંય અપની અપની.
સત્ય જુગમે હરીશચંદ્ર ભયે રાજા, સત્યકી સત્ય કહી,
એક સત્યકે કારને ઉનેહ કાયા બેચ દહી !
ત્રેતામેં રાવન ભયો રાજા કંચન કોટ સહી,
એક લક્ષ પુત્ર, સવા લાખ જ્ઞાતી,
વાકો લકડી નાહીં મીલી !
પ્રાન વાયુ જબ ઉડ ગયા તનસે, માયાભી મીટ ગઇ,
ઇસ દુનીયામેં વોહી નર ભુલા, જીસને કાયા અપની કહી !

રત્નપ્રભા– ૧૧

જગ મહેગા માયા કઠન ઉસમે તન મન દેત,
અઔર પરભુકે નામકો દમડી સેર ન લેત !
મોહ માયામે હય ભુલા મીટ્ટીકા પુતલા, અય બીધાતા !
કયાહી કરૂં મુજસે નાહી બને કછુ–દુખીયારી હું મય,
કોઇ નહીં મેરા અબ ત્રાતા !
હમને હય તેરેલીએ અપના બીગાના છોડા,
તુને અઔરોંકેલીયે હંસના હંસાના છોડા;
મારગ ઉપદેશકા નીતીકા ઠીકાના છોડા,
તુને કીસ દીનકેલીયે સત્વકા બાના છોડા;
અપને મન્દરકી મુરખકો પરખ નાહીં,

ગયર મન્દરમે હય પુજને જાયે,
મીટટીકા પુતલા એહ બીધાતા ?

સૈરંધ્રી— ૧૨

સ્વામી સેજસે બેગી જાગો શ્રીહરી
ધાવો પ્રેમસે સ્થીતી દેખો દુખ ભરી
સંકટમે પડી ભગીની તુમહારી
સ્હાય કરો પ્યારે ક્રીશ્ન મુરારી
અરજ મોરી ટારો ના
દીન અબલાકો તારો
અય ભકત કાજ કૈવારી—ટેક.

વારાંગના— ૧૩

મોહેના તોરી પ્યારી પ્યારી ન્યારી અદા,
સારે પુશ્પ એહ હંય સામને તેરે ફીકે રૂખે લાગે,
મલીન શકલ ઈનકી ખુશબુ જું નીરજીવ–
તેજહીન કુરંગ હય, બદરંગ હીનકસ બેઢંગ હય.

તુમહારી જીસ્મકી રંગતસે ફુલ શરમાયા,
હસદકે મારે એહ કંબખ્ત જલકે મુરઝાયા,
ઇસી સમયકેલીયે ડાલીપે થા એહ આયા,
મગર બીચારેને એહ દાગ ખીલતેહી પાયા;

નારદ— ૧૪

જય ઘનશ્યામ કીશ્ન હરી,
મોર મુકટ પીતાંબર સોહે, કરમે મુરલી ધરી.
નખપર ગીરીવર અધર ઉઠાયા, બનકર ગીરધારી.

નારદ— ૧૫

સુલગી અગની ઇરશાકી, નારદજી ?
જ્વાલા ભડકની હય બાકી, નારદજી ?
પુરૂશકી બુધ્ધી હોતી હય ચારો સરમે,
અંધેકી લાઠીમે, પર સ્રીકી બુદ્ધી—
ચોટીકે પીછે રહેતી.—નારદજી.
ખુબહી જમેગી અબ ઇનમે ધીંગામુશ્તી,
તીનોમેં હોગી કુશ્તી, દુંગા પુશ્ટી,
ધાગીતીટ કીત ધાગીતીટ કીત ધાગીતીટ,
કડાન દીંગનગ દીંગનગ તાગીતીટ,
તાગીતીટ કતા, તાગીતીટ કતા, તાગીતીટ,
કડાન દીંગનગ, દીંગનગ, તાગીતીટ,
ધાગીતીટ કડાન ધા ધાગીતીટ કડાન ધા,
ધાગીતીટ કડાન ધા;——સુલગી૦

૧૬

ઉત્તર—ઉત્તરા—જાગો જાગો મુસાફર રાત થોડી હય,
તુમને પુંજી સફરકી કયા કયા જોડી હય ?
તીન દીનકી જીન્દગી હય યેહ જયસે સ્વપ્ન વિલાસ,
ઉસમેં બાગ લગાકર અઓર ફીર, ફલ ચાખનકી આસ ?

બ્રહન્નડા—બન્દે બહોત ન ફુલીયે પ્રભુ સહેગા નાહીં,
જારે જુલુમ ના કીજીએ મૃત્યુ લોગકે માંહી,
મૃત્યુ લોગકે બીચ તજરબા તુરત દીખાવે;
જો નર કરે ગુમાન વોહી નર ધોકા ખાવે.

ઉત્તર—ઉત્તરા-શ્વાસ ચલીત, આયુશ ચલીત, ચલીત હય તેરી દેહ,
ચલાચલીકે વકતમે ભાઇ ભલાભલી કર લે !

અવઇયા— ૧૭

કનઇયા મોસે ખેલો હોરી કરોના ઠીઠોરી,
ચન્દ્ર બદન નવ નટન ગ્વાલીની, નયનોકી મતવારી,
લેલે હાતપર માર કુંકમ. કર બહીયાં ઝકજોરી.
અબીર ગુલાલકે બાદલ છાએ, ખેલત નંદ બીહારી,
કુંવર કાન મોહે રંગ જો છીડકો, ભીનત ચુનરી મોરી.
સબ સખીયાં મીલ બન બન આઇ, કોઇ શામલ કોઇ ગોરી
અપને અપને મન્દીરસે નીકસી સાસ નનંદકી ચોરી.

સૈરંધ્રી— ૧૮

દ્રુપદ સુતા મએ શ્રી હરી ભગીની પાંડવ નૃપ જાયા,
સંકટમેં કોઇ નહી વાલી ઇશ્વરકી માયા,
ખેલ હએ કીસમતકે, કહીએ દોશ કીસે દેના ?

વારાગના— ૧૯

રહો કાયમ જુગજુગ કુરૂનંદન રાજ ભારતકે સ્વામી
જગમે કીરત તેહારી હોવે અય દીનોકે હામી
યશ ગૌરવ દીન દીન ફએલે તેરો અય પાલનહાર—
રાજત અખંડ તેજ જીનકા ભુલોકપર
ગાજત કીરત હય કુરૂ નંદ રાજકી
છાજત સુયશ સારે રાજા નરેશમે
સાજત હય જીનકે દમસે શોભા સમાજકી

લાજત હંય શુરવીર જીનકે પ્રતાપસે
બાજત નકકારે હંય શાન બઢી રાજકી
હાજત અનાથોંકી ટારે હંય સ્વામીનાથ
સાજત સવારી હય સુયોધન રાજકી.

ઉત્તર—ઉત્તરા— ૨૦

કનહઇયા તેરા કારા, મોહન તેરા કારા,
મય કયસે બ્યાહું રાધા;
નેરા કનહઇયા અયસા કારા જયસી રયન અંધેરી,
મેરી રાધીકા અયસી ગોરી જયસે ચમકે કીરન સુનેહરી;
કારા કારા મતકર ગ્વાલન મુજકો લાગે પ્યારા,
અપની રાધીકા ધરમે રખલે, જીતા રહે મેરા ક્રીશ્ન કુંવારા.

ઉત્તર—ઉત્તરા- ૨૧

બરનન મુખસે કીયો ન જાય તેરો રાધા ક્રીશ્ન મુરારી ઽ
શ્રીન્દાબનકી કુંજ ગલીનમે નીરત કરત બનવારી,
મોર મુકટ પીતાંબર સોહે નખપર ગીરીવર ધારી,
બંસી બજાયે મનહર લીનો ગ્વાલન ગઇ સબ હારી,
મીલકર સબ કાનાસે કહેતી હમ વારી બલહારી,
એક એક કાના એક એક ગોપી અયસા ઠાટ મચારી,—
ફાગનમે જબ હોરી ખેલત બીહરત કુંજ બીહારી,
શ્રીંદાબનકી કુંજ ગલીનમે બહીયાં પકડ રંગ ડારી,
ક્રોધમે આકર ભંવેં ચઢાકર તબ બોલી બ્રીજનારી,
મત રંગ ડારો લાજ ધરો તુમ હમ હંય નાર કુંવારી,
તુમહો નીરલજ હમ નહીં અયસે મુખસે સુનોગે ગારી—
ફગવા લીયે બીન જાને ન દુંગા હંસકે બોલે મુરારી,

અબ કહાં જાવ બચો મોરે આગે ભર મારી પીચકારી,
કહેને લગી સબ હાત જોડ અય ગોકુલકે રખવારી,
તુમરે પ્રેમમે બની હમ મુરખ અંગીયાં ભીજ ગઇ સારી,
અબ તો છોડદો ચીર હમારે તુમ જીતે હમ હારી.

ઉત્તરા- ૨૨

વીજયી હોકર તુમ આવ મોરે પ્યારે ભાઇજાં,
રનમે શત્રુકો જાકે મારો અઔર ભગાવો;
ભગીની હોવે ખુશી અય ભાઇ જાં,
શુરવીર બનકર, કમરકો કસકે;
ધનુશસે તીર ચલાવો,
તીકા લગાકે આરતી મય ઉતારૂં;
જસકે ગીત ગાઉં મય

આકાશવાણી- ૨૩

સતી દ્રૌપદી સાધ્વી એહ પાંડવ નૃપજાયા,
ધર્મ ભીમ અઔર પાર્થ નકુલ સહદેવકી ભાર્યા,
વીરાટ નગરમે ગુપ્ત રહી બરસ એક તીન દીન,
ગુપ્તવાસકા હુવા હય અંત જાહીર હુવે પ્રબીન,
સંકટાંસે મુક્ત આજ હો ગયે હંય ધર્મરાજ,
દ્રૌપદીકી રાખી લાજ તુને અય વીરા,
ફલ મીલા હય સબકા, ગમકા અબ ટલ ગયા,
સુખકા સુર્ય આ ખડા પ્રભાતમે પ્રભુ

દ્રોપદી— ૨૪

જુતમે પડકર વ્યસનકી ઠોકર બીગાડે કુલ ઇજ્જતકો
ધીક હય ઉસ પાપી જીવપર
ધુતકી બાજી લાગે સુન્દર પર હય જહેરી કટારી
કીરતકે કરતી હય ટુકડે જખ્મ હય ઇસકા કારી
ધન દઓલત ઘર દર બચ્ચોંકી કરતી હય યેહુ ખારી
દુખ સંકટ માતમ ગમ રૂદન ઈસ્સે હોતે હંય જારી—
જુતકે પાસે હાતમે લેકર ખેલન બયઠા જુવારી
આસ આસમે દાંવ લગાકર હાર દી દઓલત સારી
પાસે ઉલટે પડને લગે અઓર જબ ગઇ હય મતમારી
દુખસે કંપીત હોકર બોલા મય અબ હુવા ભીકારી.

૨૫

ગાવોજી ગાવોજી દીર દીર તાના તે દાની ઓ દેરે દાની,
તાના દર દર તુમ દર દીર દીર દેરે દાની
નીસદીન પલ પલ ઘડી ઘડી છીન છીન ખુશીયાં મનાવો,
આવો મીલકે સબ નાચો ગાવો;
રંગત ચમક મહકે નીરાલી—આનસે બાનસે,
શાનસે ખુશીયાં મનાવો,
ગમપ ધનીસા નીધપમ ગરે, સાનીસા.

સમાપ્ત.